

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 23Co/51/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8117200646
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 11. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viera Kandriková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8117200646.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Kandrikovej a členov senátu JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Daniely Babinovej v spore žalobcov 1/ S. Y., J. XX.XX.XXXX, G. Š. X, XXX XX E. J. Y., 2/ S. S. Y., V. X.H., J. XX.XX.XXXX, G. Š. X, XXX XX, E. J. Y., zastúpených JUDr. Branislavom Kahancom, advokátom so sídlom kancelárie Vajanského 33, 080 01 Prešov, IČO: 42077915, proti žalovanému S. S. H., J. XX.XX.XXXX, Y. G. U., o ochranu osobnosti, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 29C/1/2017-235 zo dňa 30.09.2020, takto jednodhlasne

rozhodol:

Zrušuje rozsudok vo výroku II. v časti o zamietnutí žaloby o uloženie povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcom náhradu nemajetkovej ujmy a v súvisiacom výroku III. o trovách konania a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozhodol takto cit.:

„I. Žalovaný je p o v i n n ý do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku na vlastné náklady doručiť žalobcom prostredníctvom doporučenej poštovej zásielky písomné ospravedlnenie vlastnoručne podpísané žalovaným v nasledovnom znení:

„Ospravedlňujem sa S. Y., nar. X.XX.XXXX, I. X, XXXXX E. J. Y. a S. S. Y., nar. XX.X.XXXX, I. X, XXXXX E. J. Y. za to, že som neoprávnene zasiahol do ich práva na súkromie tým, že som v období od 14.5.2015 do 21.10.2016 týchto kontaktoval prostredníctvom telefónu, SMS správ a e-mailovej komunikácie, kde som sa vulgárne vyjadroval o S. Y. a S. S. Y., zastrašoval ich zverejnením poškodzujúcich informácií, zosmiešňoval ich, čím som negatívne ovplyvnil konsolidáciu ich manželského vzťahu a kvalitu ich rodinného a spoločenského života.“

II. V prevyšujúcej časti žalobu z a m i e t a.

III. Nárok na náhradu trov konania stranám sporu n e p r i z n á v a.“

2. Citoval ustanovenie § 11,12,13 a 16 Občianskeho zákonníka.

3. V odôvodnení uviedol, že mal za nepochybné, že v rozhodnom období od 14.03.2015 žalovaný zasielal z telefónneho čísla, kartu s ktorým používal, SMS na telefónne číslo u žalobcu, obsahom ktorých boli vulgarizmy, posmešné komentáre na žalobcu ako aj komentáre zosmiešňujúce spolužitie žalobcov s komentármi, v ktorých poukazoval na jeho milostný pomer so žalobkyňou a túto vyobrazoval ako ženu, ktorá mala mimomanželský pomer nielen s ním, ale aj s inými mužmi. Bol toho názoru, že posielanie SMS správ a e-mailovej komunikácie s urážlivým, hanlivým obsahom plným vulgarizmov týkajúcich sa intímnej sféry žalobcov nemožno považovať za dovolené konanie. Samotný žalovaný

bol v priebehu súdneho konania za uvedenú komunikáciu právoplatným rozhodnutím súdu uznaný za vinného zo spáchania trestného činu nebezpečného prenasledovania, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody s podmieneným odkladom. Správanie žalovaného považoval za formu „stalkingu“, ktorý možno definovať ako zlovoľné, úmyselné a systematické prenasledovanie a obťažovanie inej osoby, ktoré u obeti znižuje kvalitu jej života a ohrozuje bezpečnosť. Žalobným návrhom sa žalobcovia prvým žalobným petitom voči žalovanému domáhali uloženia povinnosti upustenia do budúcnosti akýchkoľvek verejných alebo akýchkoľvek verejnosti prístupných prejavov osobnej povahy týkajúcich sa žalobcov, ich súkromia, cti a vážnosti. Súd prvej inštancie považoval za nepresné a nesprávne, ak výrok rozsudku len všeobecne ukladá žalovanému zdržať sa urážlivých výrokov narušujúcich občiansku česť žalobcu. Keďže žalobcovia napriek poučeniu na pojednávaní konanom dňa 09.12.2019 uvedený žalobný návrh neupresnili, súd prvej inštancie žalobu v uvedenej časti pre jej neurčitosť zamietol. Vykonaným dokazovaním mal nepochybne preukázať, že protiprávnym konaním žalovaného došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcov, za ktoré bol aj právoplatne odsúdený, preto vyhovel žalobe v časti, ktorou sa žalobcovia domáhali morálneho zadosťučinenia formou ospravedlňujúceho listu, ktorého obsah v plnom rozsahu korešponduje s výrokovou časťou odsudzujúceho rozsudku. A napokon súd prvej inštancie posudzoval žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch každému vo výške 10.000 eur a dospel k záveru o jej nedôvodnosti. Vychádzal pritom z toho, že o uvedenom nároku žalobcovia neuviedli v žalobnom návrhu a ani v priebehu celého súdneho konania žiadne skutkové tvrdenia odôvodňujúce priznanie peňažnej satisfakcie, teda, že v dôsledku neoprávneného zásahu žalovaného došlo v značnej miere k zníženiu ich dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti. Žalobcovia iba tvrdili, že konanie žalovaného nepriaznivo ovplyvnilo nielen ich manželský život, ale malo negatívne dôsledky na ich vzťah k maloletým deťom, kedy sa dcére zhoršil prospech a syn mal odísť do zahraničia, ako aj na ich širšie rodinné a pracovné vzťahy. Dospel tak k záveru, že žalobcovia súdu nepredložili, resp. neoznačili dôkazy preukazujúce uvedené tvrdenia, teda neboli zistené žiadne skutkové okolnosti, ktoré by odôvodňovali priznanie peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy z dôvodu, že v dôsledku neoprávneného zásahu žalovaného došlo významným spôsobom k zníženiu dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcov v spoločnosti.

4. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle ust. § 255 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) tak, že nárok na náhradu trov konania stranám sporu nepriznal s poukazom na ich čiastočný úspech v spore.

5. Proti rozsudku súdu prvej inštancie v rozsahu výrokov II. a III. podali v zákonnej lehote odvolanie žalobcovia. Navrhli, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie, eventuálne aby podľa ustanovenia § 390 CSP rozhodol vo veci odvolací súd sám a to tak, že uloží žalovanému povinnosť zaplatiť každému zo žalobcov sumu 10.000 eur a žalobcom prizná voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozsudok považovali za nesprávny z dôvodov uvedených v ustanovení § 365 ods. 1 písm. b), f) a h) CSP. Namietali, že súd prvej inštancie sa náležite nevysporiadal s podstatnými žalobcami v konaní prednesenými skutkovými tvrdeniami, čím takýmto procesným postupom znemožnil žalobcom, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podľa názoru žalobcov sú v konaní o ochranu osobnosti a osobitne vo vzťahu k problematike priznania, resp. nepriznania náhrady nemajetkovej ujmy podstatné okrem iného aj tvrdenia strán sporu o tom, že v priamej príčinnej súvislosti s protiprávnym konaním žalovaného došlo k zásahu do ich práva na súkromie, ktoré okrem iného zahŕňa aj právo na ochranu rodinného života, pričom v takomto prípade nie je pre priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch rozhodujúce to, či bola v značnej miere znížená dôstojnosť žalobcov alebo ich vážnosť v spoločnosti. Podľa žalobcov pri výklade ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka je potrebné vychádzať z toho, že priznať právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch možno nielen v prípadoch, keď je preukázané, že došlo k zníženiu dôstojnosti a vážnosti osoby v spoločnosti, pretože ide iba o príkladné kritérium. Takýmito prípadmi sú aj prípady neoprávnených zásahov do práva na súkromie. Do rámca ustanovení § 11 až 13 Občianskeho zákonníka patrí právo na súkromie v jeho najširšom chápaní. V tejto súvislosti poukázali na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo/232/2010 zo dňa 29.06.2011. O závažnosti zásahu do ich osobnosti, ako aj o objektívnej spôsobilosti takéhoto zásahu privodiť následky svedčí podľa žalobcov aj tá skutočnosť, že v konkrétnej veci bol žalovaný za takéto protiprávne konanie trestne stíhaný, pričom žalovaný bol rozsudkom Okresného súdu Vranov nad Topľou zo dňa 07.11.2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 23.05.2019 pod sp. zn. 9To/19/2019 uznaný za vinného, že v dobe od 14.05.2015 do 21.10.2016 (a teda po dobu vyše 17 mesiacov) nebezpečne prenasledoval žalobcov.

Samotnú skutočnosť, že konanie páchatel'a bolo aj napriek existencii materiálneho korektívu uvedeného v ustanovení § 10 ods. 2 Trestného zákona posúdené ako trestný čin, za ktorého spáchanie bol žalovaný právoplatne uznaný za vinného, považovali za dôkaz o existencii závažnej ujmy na osobnostných právach žalobcov. Jedným z kvalifikačných znakov základnej skutkovej podstaty uvedeného trestného činu je, aby konanie páchatel'a (v tomto prípade žalovaného) podstatným spôsobom zhoršilo kvalitu života poškodených (žalobcov), resp. iným spôsobom obmedzilo poškodených (žalobcov) na ich obvyklom spôsobe života. Podľa názoru žalobcov súd v civilnom sporovom konaní s prihliadnutím na trestný rozsudok a v priebehu trestného konania zistený a ustálený skutkový stav mal mať za preukázané tvrdenia žalobcov o tom, že konaním žalovaného došlo k zásahu do práva na ich súkromie, pričom týmto konaním vznikla závažná ujma. Žalobcovia v podaní zo dňa 27.08.2020 poukázali na uvedené skutočnosti, pričom uviedli, že žalovaný neoprávnene takto zasiahol do práva na súkromie žalobcov, čo malo okrem iného vyplývať z výrokovej časti - skutkovej vety odsudzujúceho rozsudku. Taktiež na pojednávaní konanom dňa 02.09.2020 tieto skutkové tvrdenia žalobcovia uvádzali. Podľa žalobcov súd prvej inštancie nebol oprávnený v súvislosti s neoprávneným zásahom do práva na súkromie žalobcov požadovať od nich preukázanie toho, či došlo k zníženiu dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcov v spoločnosti. Rozhodnutie súdu prvej inštancie okrem toho, že sa v otázke priznania náhrady nemajetkovej ujmy náležite nevysporiadalo s podstatnými tvrdeniami žalobcov o tom, že žalovaný neoprávnene zasiahol aj do práva na súkromie, tak vychádza aj z nesprávneho právneho posúdenia a následnej aplikácie ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, a to, zrejme, výkladu a interpretácie pojmu najmä. Dôvody priznania náhrady sú v tomto ustanovení uvedené len demonštratívne. Zákon tu ustanovuje jedinú podmienku priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá je splnená vtedy, keď sa nemateriálne zadošťačinenie nezdá postačujúce.

6. Vo vyjadrení k odvolaniu žalovaný uviedol, že súd prvej inštancie sa vypořiadal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami a dôkazmi jasne a zreteľne, právne korektne a zrozumiteľným spôsobom. Samotný návrh žalobcov v odvolaní je v rozpore s ich deklarováním počas prejednávania uvedenej veci na súde, keď uviedli, že cieľom uvedenej žaloby nie je vymôcť peniaze od žalovaného, ale dosiahnuť nejaký kompromis, resp. dohodu medzi stranami sporu, aby zabudli vôbec na to, že nejaký pomer tu existoval, na vzájomné urážky, aby sa to všetko skončilo tak, aby v podstate žalovaný „zabudol“, že vôbec žalobcovia existujú. Na to on uviedol, že pre neho sa rozhodnutím súdu prvej inštancie, ako aj odvolacieho súdu predmetná vec skončila. Bol to práve žalobca, ktorý kontaktoval kolegov žalovaného s tým, že má nejaký problém. Z jeho strany nevyšla žiadna iniciatíva, on na celú záležitosť zabudol. Podľa žalovaného žalobcovia manifestne deklarovali a deklarujú niečo, čo sami neustále porušovali a porušujú a ich konanie je vždy variabilné podľa stavu veci tak, aby mali z uvedenej veci majetkový a iný prospech a aby došlo k poškodeniu jeho osoby. Žalobcovia nijakým spôsobom nepreukázali aj napriek dostatku časového priestoru, ktorý bol stranám sporu poskytnutý zo strany súdu, že im vznikla akákoľvek ujma zo strany žalovaného a neriešia ani podstatu celého a to, prečo bola pani žalobkyňa neverná žalobcovi a akým spôsobom sa k tomu po prevalení mimomanželského vzťahu obaja postavili.

7. V replike žalobcovia vo vzťahu k okolnosti, či rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo v odvolaní napadnutom rozsahu náležite odôvodnené, a teda aj poskytlo všetky odpovede na žalobcami nastolené otázky, sa žalobcovia pridŕžavajú odvolacích námietok uvedených v odvolaní. Len pre doplnenie uviedli, že okrem nimi namietanej vady predmetného rozhodnutia spočívajúcej v nedostatočnom odôvodnení, zameriavajú sa ich odvolacie námietky aj na nesprávne právne posúdenie veci. V tejto súvislosti dali opätovne do pozornosti bod 20. svojho odvolania, kde poukázali na nesprávnu aplikáciu § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Vo vzťahu k žalovaným tvrdenej okolnosti, že žalobcovia v uvedenej právnej veci sledujú majetkový prospech uviedli, že zmyslom prípadného priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je zmiernenie nepriaznivého následku neoprávneného zásahu. Náhrada nemajetkovej ujmy v rámci primeraného zadošťačinenia sleduje satisfakčnú funkciu, pričom rozsah nemajetkovej ujmy nie je možné v tomto prípade exaktne kvantifikovať a priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch ako aj jej rozsah je tak na úvahe súdu.

8. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenými osobami (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal rozhodnutie v napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcov je dôvodné.

9. Predmetom odvolacieho prieskumu bolo posúdenie vecnej správnosti rozsudku súdu prvej inštancie v napadnutom výroku II., ktorým zamietol žalobu žalobcov o priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch každému zvlášť vo výške 10.000 eur. Podľa súdu prvej inštancie žalobcovia neunesli bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno, že v dôsledku neoprávneného zásahu žalovaného do osobnostných práv žalobcov došlo v značnej miere k zníženiu ich dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti.

10. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

11. Podľa § 13 ods. 1, 2, 3 OZ, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

12. Každá fyzická osoba má subjektívne osobnostné práva, ktoré jej umožňujú podľa svojej vôle nakladať so svojou osobnosťou, resp. jednotlivými stránkami svojej osobnosti voči ostatným subjektom s rovným právnym postavením vo svojom osobnom a majetkovom záujme, pre svoje všestranné uplatnenie a slobodný rozvoj. Z tohto dôvodu Občiansky zákonník ochraňuje fyzické osoby pred neoprávnenými zásahmi do ich práva na ochranu osobnosti, pričom chráni najmä ich život a zdravie, občiansku česť a ľudskú dôstojnosť, ako aj súkromie, meno a prejavy osobnej povahy (§ 11 Občianskeho zákonníka). Za týmto účelom priznáva fyzickým osobám právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu ich osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov, a aby im bolo dané primerané zadosťučinenie (§ 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Pokiaľ by sa primerané zadosťučinenie nezdalo dostačujúce, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti.

13. K vzniku občianskoprávnej zodpovednosti spôsobenej zásahom do osobnosti fyzickej osoby musia byť splnené zákonné predpoklady. Týmito predpokladmi sú: existencia zásahu, ktorý je objektívne spôsobilý vyvolať nemajetkovú ujmu a ktorý spočíva v porušení alebo v ohrození osobnosti fyzickej osoby v jej fyzickej a morálnej integrite, musí ísť o zásah neoprávnený a musí byť daná príčinná súvislosť medzi oboma uvedenými predpokladmi ohrození osobnosti fyzickej osoby v jej morálnej integrite.

14. Ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka pre priznanie relatívnej náhrady predpokladá značnú mieru dotknutia osobnosti fyzickej osoby a to za situácie, kedy by sa nejavilo postačujúcim morálne zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Zákon tu stanovuje jedinú podmienku priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktoré je splnená vtedy, keď sa nemateriálne zadosťučinenie nezdá postačujúce. Pokiaľ sa v ďalšom texte tohto ustanovenia uvádzajú slová najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, ide iba o príklad následku nesprávneho zásahu, v ktorom je táto podmienka splnená.

15. Pri nemajetkovej ujme treba vychádzať z presvedčenia, že každá ľudská bytosť má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, ľudskej dôstojnosti či súkromia. Je nutné konštatovať, že zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je vyváženie miery ujmy na hodnotách ľudskej dôstojnosti s konkrétnym finančným vyjadrením s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu v snahe poskytnúť čo najúčinnejšiu občianskoprávnu ochranu osobnosti.

16. Relatívne zadosťučinenie plní predovšetkým satisfakčnú funkciu, aj keď úlohu preventívneho významu zákonu zodpovedajúceho a spravodlivého zadosťučinenia nemožno vylúčiť. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) je vždy v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu - existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú. Pritom však nie sú

rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne spoločenskom postavení a pod.) vnímala aj každá iná fyzická osoba.

17. Podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/137/2008 zo dňa 18.02.2010 spočíva právo na súkromie v práve fyzickej osoby samostatne sa rozhodnúť podľa vlastného uváženia, či a v akom rozsahu majú byť skutočnosti z jej súkromného života sprístupnené iným alebo zverejnené. Porušením práva na ochranu súkromia pritom nie je len neoprávnené získavanie vedomostí a poznatkov o súkromí fyzickej osoby, ale aj neoprávnené rozširovanie týchto poznatkov a vedomostí. Dôsledkom neoprávneného zásahu do práva na súkromie môže byť zníženie dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti v značnej miere, pritom však tento dôsledok nie je jediným právom požadovaným prejavom závažnosti ujmy spôsobenej fyzickej osobe. Z uvedeného dôvodu ani nevzniká osobe, ktorej bola spôsobená ujma, procesná povinnosť preukazovať, že neoprávnený zásah mal za následok zníženie jej vážnosti a dôstojnosti v spoločnosti. Najvyšší súd Slovenskej republiky v uvedenom uznesení tiež prejedlikoval, že dôvody priznania nemajetkovej ujmy uvedené v ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka sú uvedené len demonštratívne. Jedinou podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je, že nemateriálne zadosťučinenie sa nezdá postačujúce.

18. Podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/232/2010 zo dňa 29.06.2011 je podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) - vždy - v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu - existencia závažnej ujmy. Pokiaľ dôjde k neoprávnenému zásahu do práva na česť a dôstojnosť, má zásah závažné dôsledky vtedy, keď ním bola v značnej miere znížená dôstojnosť alebo vážnosť fyzickej osoby v spoločnosti. Aj v prípade niektorého zásahu do práva na súkromie môže nastať ten istý dôsledok (zníženie dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti v značnej miere); tento negatívny - difamačný následok ale nie je jediným právne akceptovateľným prejavom závažnosti ujmy spôsobenej fyzickej osobe na týchto chránených právach. Najvyšší súd v danej veci konštatoval, že súd prvého stupňa akcentoval tie aspekty konania žalovaného, ktoré svedčia predovšetkým o zásahu do súkromia žalobcu a na tomto základe dospel po vykonanom dokazovaní k záveru, že žalobcovi bola na chránených osobnostných právach spôsobená značná ujma, za ktorú mu patrí náhrada nemajetkovej ujmy, ktorú ustálil v sume 10.000 eur. Na druhej strane odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu svedčí o tom, že tento súd dostatočne nezohľadnil zdôraznenú potrebu samostatného posudzovania jednotlivých negatív dopadu konania pôvodcu zásahu na čiastkové práva tvoriace súčasť práva na ochranu osobnosti. Odvolací súd v prejednávanej veci nevzal v potrebnej miere na zreteľ, že žalobca v konaní kládol dôraz na zásah do súkromia a súkromného života, a že vzhľadom na to, do akej chránenej sféry (do ktorých čiastkových práv) sa zasiahlo, nebolo jeho procesnou povinnosťou preukazovať, že neoprávnený zásah žalovaného pôsobil difamačne a mal za následok zníženie jeho vážnosti a dôstojnosti v spoločnosti (rovnaký právny názor vyslovil Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 3Cdo/137/2008 v obdobnej právnej veci). Najvyšší súd konštatoval, že právne závery odvolacieho súdu vyjadrené v odôvodnení dovolaním napadnutého rozsudku nie sú v plnom rozsahu podložené správnym výkladom ustanovení §§ 11 až 13 Občianskeho zákonníka, keď prehliadol, že so zreteľom na čiastkové práva, do ktorých žalovaný zasiahol, bolo pri riešení otázky opodstatnenosti žaloby na priznanie nemateriálnej satisfakcie (§ 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka) treba považovať zníženie dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti v značnej miere len za jeden z viacerých do úvahy prichádzajúcich následkov neoprávneného zásahu do osobnostných práv, nie však za jediný určujúci následok, výlučne ktorý by opodstatňoval priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

19. Okruh rozhodujúcich skutočností, ktorých sa týkajú povinnosti tvrdenia a označenia dôkazov na preukázanie tvrdení, je daný hypotézou hmotnoprávnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer strán. Táto norma zásadne určuje tak rozsah dôkazného bremena (okruh skutočností, ktoré musia by preukázané), ako aj nositeľa dôkazného bremena.

20. V konaní o ochranu osobnosti má žalobca bremeno tvrdenia v tom, že žalovaný zasiahol do jeho osobnosti a že zásah bol objektívne spôsobilý privodiť mu ujmu na chránených osobnostných právach; pokiaľ sa domáha aj náhrady nemajetkovej ujmy, musí v rámci svojich tvrdení uviesť, aká ujma mu vznikla. Z tohto bremena tvrdenia pre žalobcu vyplýva dôkazné bremeno preukázať skutočnosti svedčiace o existencii zásahu; v prípade, že sa domáha aj náhrady nemajetkovej ujmy, musí na konkrétnych skutkových okolnostiach preukázať, že zásah nielen mohol, ale aj skutočne vyvolal

následnú reakciu (následné reakcie) napríklad v jeho rodinnom, pracovnom, či inom prostredí. Len ak sú tieto skutočnosti preukázané, môže súd konštatovať, že žalobca uniesol tak bremeno tvrdenia, ako aj bremeno dôkazu. Otázkou splnenia povinnosti tvrdenia a povinnosti označiť na preukázanie tvrdení dôkazy musí súd vždy riešiť so zreteľom na individuálne okolnosti prejednávanej veci.

21. Žalobcovia v žalobe tvrdili, že žalovaný neustále pokračuje v zasielaní emailov a SMS správ, ktorých obsahom je zosmiešňovanie, nadávky a vyhrážanie sa verejným ponižením, ktoré v konečnom dôsledku spôsobujú psychické utrpenie žalobcov, v dôsledku čoho boli títo nútení vyhľadať lekárske ošetrenie a takto dochádza k zásahom do ich osobnostných práv. Žalobca v 1.rade má strach, že žalovaný splní svoje hrozby a tomuto ublíži, respektíve ublíži niekomu z rodiny. Podľa žalobcov je uvedený stav už neúnosný a v podstate túto situáciu nevedia riešiť. Majú pod vplyvom vulgárnych a ponižujúcich SMS správ zaslaných žalovaným za to, že tento im v podstate zničil rodinný život, znemožnil ich na pracovisku, neustále ich ponižuje, uráža, pričom na tejto skutočnosti nič nemení ani vzťah, ktorý v minulosti so žalovaným žalobkyňa v 2.rade po krátku dobu udržiavala.

22. Na pojednávaní dňa 09.12.2019 žalobca v 1. rade tvrdil, že SMS a emailová komunikácia vulgárneho charakteru so žalovaným veľmi vážne narušila nielen ich manželský vzťah so žalobkyňou v 2. rade, ale aj vzťah s deťmi, keďže po každej SMS komunikácii sa s manželkou hádali, čo významným spôsobom zasiahlo aj ich deti, ktorým sa výrazne zhoršil prospech a syn na rok odišiel pracovať do zahraničia. Ďalej tvrdil, že prenieslo sa to aj na jeho pracovný život, keďže žalovaný oznamoval zamestnávateľovi, že nie on prenasleduje ich, ale oni prenasledujú jeho. Išiel na firmu a požiadal vedúceho dopravy o výpis z GPS, ktorý odovzdal polícii, z ktorej bolo zistené, že v rozhodnom období vôbec neprechádzal okolo trvalého bydliska žalovaného. Opakovane mu zamestnávateľ oznamoval, že sú kontaktovaní políciou o poskytnutie informácií vo veci trestného konania, čo musel v práci vysvetľovať. Tento stav podľa žalobcu pokračuje doposiaľ a zrejme bude nútený s uvedenou spoločnosťou aj nedobrovoľne ukončiť spoluprácu. S manželkou nechodievajú do spoločnosti s poukazom na to, čo všetko bolo o nich popísané a taktiež to malo za následok narušenie širších rodinných vzťahov.

23. Na pojednávaní dňa 09.12.2019 žalobkyňa v 2. rade tvrdila, že SMS komunikácia žalovaného veľmi nepriaznivo ovplyvnila ich psychický stav, keďže žalovaný v komunikácii pokračoval krátko po tom, ako bol prvým súdnym rozhodnutím v trestnom konaní spod obžaloby oslobodený. Boli nútení navštíviť psychologickú poradňu, keďže uvedená situácia nepriaznivo vplývala nielen na ich manželský život, ale aj na ich vzťah k deťom. Uviedla, že sa pod tlakom podaného trestného oznámenia, SMS komunikácie so žalovaným psychicky zrútila, bola na PN a následne bola nútená zobrať si tri týždne dovolenky. Podľa žalobkyne v 2. rade došlo k narušeniu jej pracovného vzťahu s kolegyňami, keďže žalovaný je jej bývalým kolegom, ktorý vedel, čo robiť, aby sa tieto veci čo najviac rozšírili aj medzi spolupracovníkmi. Zároveň sa zmenil aj postoj detí voči nej, ktoré jej dávali za vinu celú vzniknutú situáciu. Poukázala aj na to, že im prišiel mail na emailovú adresu žalobcu v 1. rade s odkazom na internetovú stránku, kde bývalý priateľ zabil manželov, to už nevedela zvládnuť, musel ju do práce sprevádzať žalobca v 1. rade.

24. Uvedené tvrdenia žalobcovia podložili tým, že v rámci trestného konania vedeného na Okresného súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 13T/83/2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 9To/19/2019 zo dňa 23.05.2019 bolo preukázané, že žalovaný neoprávnene zasiahol do práva na súkromie žalobcov, pričom uvedená skutočnosť vyplýva podľa žalobcov z výrokovej časti - skutkovej vety, rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou pod sp. zn. 13T/83/2017 zo dňa 07.11.2018, ktorým bol žalovaný uznaný za vinného zo spáchania trestného činu nebezpečného prenasledovania podľa ustanovenia § 360a ods. 1, písm. c) Trestného zákona. Zo skutkovej vety uvedeného rozsudku okrem iného vyplýva, cit.: „...kde v SMS správach a mailových správach sa vulgárne vyjadruje na poškodených, zastráša ich zverejnením ich osôb poškodzujúcich informácií, zosmiešňuje ich, čím jeho konanie negatívne ovplyvňuje konsolidáciu manželského vzťahu a kvalitu ich rodinného i spoločenského života.“ V odôvodnení uvedeného rozsudku súd konštatoval, že skutočnosť tvrdenú poškodenými (žalobcami) o negatívnom vplyve na ich rodinný a súkromný život, ale aj na pracovný, ako aj na konsolidáciu ich manželského života v stave, ktorý nastal po mimomanželskom pomere poškodenej (žalobkyne v 2. rade) a obžalovaného (žalovaného), mal za preukázanú nielen z výpovedí samotných poškodených, ale aj zo znaleckého posudku znalkyne z odboru psychológie, ktorá v posudku popísala nielen psychický stav oboch poškodených, ale aj dôsledky konania obžalovaného na ich pracovný, manželský a rodinný život.

25. Objektívna stránka trestného činu nebezpečného prenasledovania podľa § 360a Trestného zákona spočíva v dlhodobom prenasledovaní, ktoré je spôsobilé vzbudiť u iného dôvodnú obavu o jeho život alebo zdravie, život alebo zdravie jemu blízkej osoby alebo podstatným spôsobom zhoršiť kvalitu jeho života. Podstatné zhoršenie kvality života spočíva v takom obmedzení doterajšieho života poškodeného, ku ktorému dôjde proti jeho vôli nežiaducimi zásahmi páchatel'a do osobnej, rodinnej, ale i profesijnej sféry života poškodeného, pričom môže ísť najčastejšie o obmedzenia v rovine záujmovej, kultúrnej, športovej a pod. Rozhodujúcim pritom bude i v týchto súvislostiach vždy hľadisko subjektívne pociťovanej ujmy poškodeného, aj keď určitým spôsobom objektivizované, teda nikdy hodnotenie podľa akéhosi spriemerovaného obvyklého spôsobu života poškodeného. Z praxe je možné uviesť prípad, kedy poškodená osoba bola opakovane nútená meniť svoje telefónne číslo, aby sa tak vyhla nežiaducim a takom páchatel'a, následne bola nútená zmeniť i svoje zamestnanie, pričom konanie páchatel'a gradovalo až do takej miery, že poškodená bola prinútená vyhľadať psychologickú pomoc. Súhrnne preto možno uviesť, že v prípade podstatného zhoršenia kvality života na strane poškodeného, sa vyžaduje také konanie páchatel'a, ktoré je reálne spôsobilé zmeniť zaužívaný spôsob života poškodeného (<http://www.pravnelisty.sk/clanky/a554-stalking-trestny-cin-nebezpecneho-prenasledovania>).

26. Odvolací súd sa vzhľadom na vyššie vedené skutočnosti stotožnil s názorom odvolateľov, že súd prvej inštancie nesprávne aplikoval predmetné rozhodnutie Najvyššieho súdu (4Cdo/232/2010) na skutkové tvrdenia žalobcov, keď v súvislosti s problematikou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v bode 34 odôvodnenia dospel k záveru, že žalobcovia neuviedli v žalobnom návrhu a ani v priebehu celého súdneho konania žiadne skutkové tvrdenia odôvodňujúce priznanie peňažnej satisfakcie, teda že v dôsledku neoprávneného zásahu žalovaného došlo v značnej miere k zníženiu ich dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti. Aj v prípade niektorého zásahu do práva na súkromie môže nastať ten istý dôsledok (zníženie dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti v značnej miere). Pri výklade ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka je potrebné vychádzať z toho, že priznať právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch možno nielen v prípadoch, keď je preukázané, že došlo k zníženiu dôstojnosti a vážnosti osoby v spoločnosti, pretože ide iba o príkladné kritérium.

27. Vzhľadom na uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku II v časti o zamietnutí žaloby o uloženie povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcom náhradu nemajetkovej ujmy a v súvisiacom výroku III. podľa § 389 ods. 1 písm. b) a c) CSP zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa § 391 ods. 1 CSP.

28. Úlohou prvoinštančného súdu bude v ďalšom konaní opätovne posúdiť dôvodnosť uplatnenej žaloby v časti o uloženie povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcom každému 10.000 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy s ohľadom na ust. § 13 ods. 2, 3 OZ v rámci vyššie naznačených intencií. Z doposiaľ vykonaného dokazovania sa javí, že nemateriálne zadosťučinenie sa nezdá postačujúce. Je potrebné skúmať a posúdiť, či konanie žalovaného bolo spôsobilé u žalobcu 1/, ako aj u žalobkyne 2/ spôsobiť závažnú ujmu. Po opätovnom posúdení veci súd prvej inštancie rozhodne a svoje rozhodnutie odôvodní tak, aby zodpovedalo požiadavkám stanoveným v ust. § 220 ods. 2 CSP.

29. Prvoinštančný súd, ktorý je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP) v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolaťel' musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).